

УДК 72.511

Аспірантка Поцелуєва Н. В.

Науковий керівник: д.арх., проф. Куцевич В. В.

Науково-дослідний архітектурний центр

Український зональний науково-дослідний і проектний інститут цивільного
будівництва (ПАТ «КІІВЗНДІЕП»)

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ НАРКОЛОГІЧНИХ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ

Анотація. У статті висвітлено фактори, які впливають на формування сучасних наркологічних реабілітаційних центрів. Проведена систематизація та наводиться характеристика кожного з них.

Ключові слова: наркологічні реабілітаційні центри, фактори: соціально-економічний, природно-кліматичний, містобудівні, інженерно-технічні, функціонально-планувальні, технологічні, архітектурно-естетичні, конструктивні

Постановка проблеми. В останнє десятиліття в Україні збільшується захворюваність на наркоманію, тому особлива увага повинна приділятися організації наркологічних реабілітаційних центрів, далі (НРЦ). При проектуванні та будівництві нових закладів наркологічного профілю та реконструкції існуючих НРЦ, важливим аспектом є виявлення ряду невід'ємних факторів, що впливатимуть на їх формування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фактори формування закладів охорони здоров'я досліджувалися такими вченими: Підгірняк К. Ю., Губар В. М.; особливості формування архітектури медичних закладів : Целуйкіною О. В. та іншими [1-3].

Метою статті є виявлення факторів, що впливають на формування НРЦ.

Виклад основного матеріалу. Фактори являють собою рушійні сили та причини формування будівель, що визначають їх характер і окремі риси. На основі проведених автором наукових досліджень виявлено, що основними факторами, які впливають на формування НРЦ є соціально-економічний, природно-кліматичний, містобудівні, інженерно-технічні, функціонально-планувальні, технологічні, архітектурно-естетичні, конструктивні (Рис.1).

Так, врахування соціально-економічного фактору дуже важливо, бо він є одним з найважливіших чинників, завдяки якому, стає питання чи є соціальне замовлення на наркологічні реабілітаційні центри. До них можливо включити: збільшення захворюваності населення на наркоманію, необхідність раціонального використання існуючого наркологічно-медичного фонду,

збільшення попиту та пропозиції на ринку медичних послуг, економічні можливості здійснення реконструкції НРЦ. У зв'язку з цим, розпочинається зростання експлуатаційних вимог до наркологічних закладів.

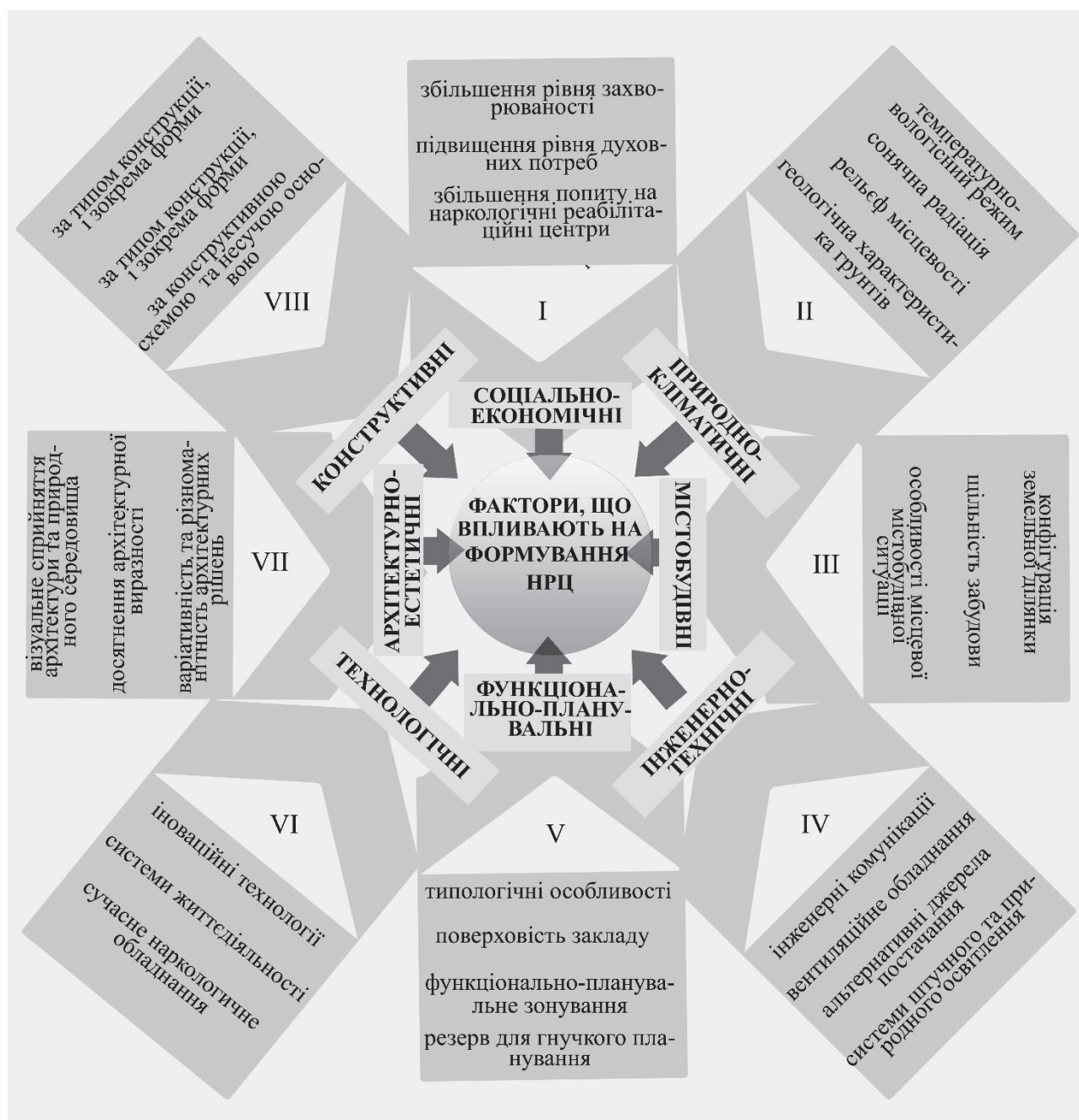
Природно-кліматичний фактор - дуже важливий для створення як середовища в цілому, так і окремих його елементів, адже це один з найголовніших чинників, який впливає на захист людини від несприятливих кліматичних умов. До природно-кліматичного фактору можна віднести - створення комфортного середовища для перебування і діяльності людини на яку впливає: температурно-вологісний режим, сонячна радіація, сейсмічність, геологічна характеристика ґрунтів.

Вплив комплексу містобудівних факторів на архітектурні рішення НРЦ знаходять прояву у рішенні таких питань, як розмір та конфігурація земельної ділянки закладу та розміщення у структурі міста [4, с. 25; 5, с.156]. До впливу зазначених факторів, також, можливо віднести кліматичні та температурні характеристики місця будівництва, наближення до водойм, переважаючий напрям вітру і т. ін. При виборі ділянки для будівництва НРЦ, слід дослідити рельєф місцевості, а також можливість розміщення будівлі на ділянці без попадання її в гепатогенну зону. Адже, істотну роль грає внутрішнє середовище центру, на який вона зможе негативно впливати. Так як, цей об'єкт медичного профілю і мета закладу виліковувати пацієнтів, необхідно його розміщувати в сприятливих зонах [6]. Медиками доведено, що тривале перебування у гепатогенних місцях призводить до порушення психічного здоров'я та інших захворювань.

Інженерно-технічними факторами, що впливають на функціонально-планувальне вирішення НРЦ є системи інженерних комунікацій, інженерно-планувального вирішення вентиляційного обладнання, інформаційні системи, електронного контролю – реєструючої апаратури при в'їзді чи виїзді лікарів, пацієнтів, відвідувачів; системи штучного, природного освітлення, альтернативних джерел енергопостачання. Системи пожежного, вибухопожежного та вибухового захисту.

Функціонально-планувальні фактори передбачають такі характеристики: планувальну структуру НРЦ (типологічні особливості та можливість зміни планувальної структури закладу, схему організації приміщень, габарити і площу), поверховість центру (можливість збільшення об'єкту по висоті), висота поверху (висота діагностичних, лікувальних та профілактичних кабінетів, при дотримуванні гармонійних пропорцій будівлі у цілому), функціонально-планувальне зонування, яке повинне включати резервний простір для гнучкого об'ємно-планувального рішення у майбутньому.

Технологічні фактори пов'язані із впровадженням, як нових технологій у проектуванні, будівництві, так і у забезпеченні умов для використання нових медичних технологій по наркології. Наприклад, системи забезпечення життє-

Рис. 1 Фактори, що впливають на формування наркологічних реабілітаційних центрів

діяльності, іноваційні технології, сучасне обладнання. Технологічний процес - основний фактор, що визначає вирішення НРЦ - його розміри, форму, матеріали, конструкції, санітарно-технічне устаткування, зовнішній вигляд і ін. [7].

Іншою групою впливових факторів є архітектурно-естетичні. До них відносяться: зовнішній вигляд та інтер'єри медичного закладу, що виконані у відповідності з обраним архітектурним стилем, завдяки побудові об'ємно-просторового рішення, архітектурно-композиційний строй та використання окремих архітектурно-художніх прийомів [8, с.312, 3]. Вони сприятимуть підвищенню естетичного рівня архітектури НРЦ, створенню раціонального і архітектурно-виразного середовища. Потрібно відмітити, що вони тісно пов'язані з конструктивним фактором.

Конструктивний фактор впливає на вибір конструктивної схеми при проектуванні та будівництві НРЦ. На думку Жовкви О.І., вибір раціональної конструктивної схеми впливає на формування образу закладу. Однак, більш оптимальним вважається не шлях від вибору конструктивної схеми до проектного рішення, а навпаки – від творення образу наркологічного центра до вибору конструктивного рішення, що дозволить якнайкраще відтворити задум архітектора. До сьогоднішнього часу, ведуться пошуки таких конструктивних схем, що дозволять збільшити можливість планувальної гнучкості будівлі.

Слід зазначити, що конструктивні рішення можливо розглянути: за конструктивною схемою та несучою основою; за типом конструкції і зокрема форми; за матеріалом і технологією зведення конструктивних форм; за світлотехнічними та акустичними особливостями. Цей перелік виявляє широку палітру архітектурно-конструктивних засобів, що посилюють формоутворюючу дію конструктивних факторів, як чинників творення просторової структури в будівництві НРЦ.

Висновки. При формуванні наркологічних реабілітаційних центрів необхідно враховувати усі перераховані фактори впливу, а саме : соціально-економічний, природно-кліматичний, містобудівні, інженерно-технічні, функціонально-планувальні, технологічні, архітектурно-естетичні, конструктивні. Завдяки їм, можливо смоделювати концепцію архітектурно-планувальної, об'ємно-просторової організації НРЦ, яка базується на одночасному врахуванні перерахованих факторів.

Література

1. Підгірняк К.Ю. Архітектурно - планувальна організація міських поліклінік (на прикладі м. Києва): автореф. дис. ... канд. арх.: спец. 18.00.02 / К. Ю. Підгірняк; Київськ. держ. техн. унів-т буд. та архіт. - К., 1996. - 18 с.
2. Губарь В.М. Оптимизация сети и типы лечебно-профилактических учреждений в условиях сельского расселения: автореф. дис. ...канд. арх.:

- спец. 18.00.02 / В.М. Губарь; Полтав. инж.-строит. ин-т. – Полтава., 1989.– 24 с.
3. Целуйкіна О. В. Особливості формування архітектури медичних закладів (на прикладі міста Харкова): автореф. дис. ... канд. арх.-ри: спец. 18.00.01/ О.В. Целуйкіна; Харків. нац. ун-т буд. та архіт. - Харків., 2015. – 28 с.
  4. Архитектура и градостроительство [Текст]. Энциклопедия. /под ред. А.В.Иконникова. - М.: Стройиздат, 2001.- С. 25.
  5. Бархин Б.Г. Методика архитектурного проектирования [Текст]: издание второе, переработанное и дополненное / Б.Г. Бархин – М.: Стройиздат, 1982. – 224 с.
  6. Жовква О. І. Геопатогенні зони та їх вплив на вибір земельної ділянки при проектуванні культових споруд [Текст]:/ О.І. Жовква // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Науково-техніч. збірник. –К.: КНУБА, 2011.- №28.- С.328-333.
  7. Технологічний процес - основа проектування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://4exam.info/book_73_glava_45_6.3._Tekhnologichnijj_proces_-_osnova_proektuvannja.html
  8. Иконников А. В. Пространство и форма в архитектуре и градостроительстве [Текст]/ А.В.Иконников. — М.: URSS, 2006. — 352 с. —ISBN 5-484-00424-1.

Аннотация

В статье освещены факторы, влияющие на формирование современных наркологических реабилитационных центров. Проведена систематизация и приводится характеристика каждого из них.

Ключевые слова: наркологические реабилитационные центры, факторы: социально-экономический, природно-климатический, градостроитель-ные, инженерно-технические, функционально-планировочные, технологи-ческие, архитектурно-эстетические, конструктивные.

Annotation

The article focuses on the factors influencing the formation of Drug Rehabilitation Centers. Systematization was carried out. A brief description is given for each of them.

Keywords: Drug Rehabilitation Centers, factors: socio-economic, climatic, town-planning, engineering and technical, functional-planning, technological, architectural and aesthetic, constructive.